

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatio Synoptica De Iudiciis Ad Lib: II. Decretal: Gregorii IX.

**Herberstein, Ferdinand von
Tabarelli de Fatis, Donato Vincenzo**

Spirens., 1660

Titulus XVI. De Exceptionibus & Praescriptionibus.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11416

si testamento aut pacto requiratur probatio in conditionem (*si probaverit*) sola præsumptione, conditio impletur. *Lal: Mancin: dissert. 4. cap. 9. n. 11. & 12.*

TITVLVS XVI.

DE EXCEPTIONIBVS & PRÆ-
scriptionibus.

C A S V S.

Fridericus I. Cæsar, Hadriano IV. Pontifici è iumento descendenti stapedem tenuit, sed quia sinistrum; ideo Pontifex: nescimus, inquit, an ad irrisiõem, an aliorsum; siquidem dexter fuisset: obsequenti contrectand⁹. Respondit Fridericus: minime se studuisse stapedibus attrectandis: illud addens: Tu primus es Pater, cui tali officio in servivi. Demum factus Cæsar comotior: scire velim, inquit hoc officij genus an ex debito sit; vel beneplacito; si hoc: quis causabitur negligentiam in spontaneo? si autem ex debito; parum

M 4

inter-

interest, quo latere accesserit, qui
venerabundus adorat. Hæc verbo-
rum vicissitudine sine osculo disces-
serunt. *Cranz. lib. 6.* Quæritur an actus
huiusmodi, à longissimo tempore
continuati per Cæsares, præscriptio-
nem, sive iuris obligatiõem induce-
re potuerint? *Resol. pete ex num: 12.*

I.

Hucusq; sufficienter ostensum, quo-
modo actor suam intentionem pro-
bet, sequitur de exceptionibus, quibus
reus vicissim se adversus actorem defen-
dit, agamus: exceptiones enim aliud non
sunt quàm defensiones reorum, quibus
actiones adversariorum eliduntur: quo-
quidem interpretes in tria genera parti-
untur: aut enim iudicium respiciunt, aut
litigatores, aut causam. Iudicium respici-
unt exceptio fori incompetentis, replicatio
præventi, exceptio loci non tuti, terminus
nimis angusti, feriarum &c. litigantes, ve-
luti quod quis non habeat legitimam per-
sonam standi in iudicio, quod Procurator
esse non possit, quod mandato careat

quod non satis dederit. &c. Causam, veluti libelli inepti & obscuri, ineptæ cumulationis, pacti de non petendo intrâ certum tempus, pl^o petitionis litis pendentis, præiudicii, excussionis & ordinis &c. Quæ exceptiones ante litem contestatam proponendæ sunt, nec proponendæ duntaxat, sed & probandæ, quia in exceptionibus reus censetur actor *L. 1. ff. h. t. L. in exceptionibus ff. de prob.* Sed an aliæ quoque, sic est, quoad eas, quæ desumuntur ex persona Judicis & litigatorum *L. de ætate. 11. §. ex causa ff. de interrog. act.* Peremptoriæ regulariter ante & post litis contestationem usq; ad sententiam definitivam proponi possunt. *L. 2. C. sententiam rescindi non posse. L. prescript. C. h. t. quin imò: certæ sunt peremptoriæ exceptiones, quæ post sententiam definitivam, & quidem postquam illa in rem iudicatam transiit, opponi possunt, & oppositæ probatæque executionem impediunt. quæ recensentur à Gl. in *L. de jur. & fact. ignor.* Huiusmodi est *sc. Maced. & Vel.* Vide plenius *Canisius lib. 4. t. 4.**

2. Exceptio præscriptionis à lapsu temporis

M 5

poris

poris desumitur. estq; adeptio domini
 per continuationem possessionis tempo-
 re à lege definito *L. 3. ff. de usurp. & usucap.*
 introducta est, à jure civili, ne dominium
 aliquarum rerum ferè semper incertum
 esset, *L. 1. ff. de usucap.* & limites intermi-
 nabiles *L. ult. ff. pro suo.* utq; in rebus suis
 curandis homines diligentiores essent.
cap. vigilant. de prescript. Jus autem Ca-
 nonicum præscriptionem cum mala fide
 non admittit: cum bona admittit, dum
 secundum illam disponit *16. q. 3. & cap. San-
 etorum. de presc.* Unde res aliena bonâ fide
 præscripta retineri potest in conscientia,
 etiamsi mala fides superveniat, quia
 translatum est eius dominium in præscri-
 bentem, ab Imperatore vel alio habente
 ad id potestatem, sicut in delictis ita & in
 aliis casibus bonum publicum cõcernen-
 tibus: idq; etiamsi dominus negligens no-
 tabiliter non fuerit, quia præscriptio non
 solùm introducta est in negligentia præ-
 nam: ex plurium DD. opinione: modò
 tempus ad præscribendum legitimum non
 desit, quod quidem in diversis diversum
 est. Contra supremos Principes sola cen-
 tena-

tenalis præscriptio admittitur, ut refert
Alex: consil: 84. n. 2. sicut contra Rempub:
 superiorem non agnoscens *Socin. con-*
sil: 86. n. 12. Solam etiam centenalem con-
 tra Ecclesias admiserat Justinianus. *in L.*
23. ut inter divinum C. de sacros: Eccles: sed
 postea loco illius substituit quadragen-
 alem *in auth. constitutio coll: 8.* quæ tamen re-
 strictio non procedit contra Ecclesiam
 Romanam: unde Irnerius authenticarum
 ordinator *in authent. quas actiones appo-*
suit clausulam, sola Ecclesia Romana gauden-
te centum annorum spatio vel privilegio, for-
 tasse quia lex nova generaliter loquens
 de Ecclesiis, non trahitur ad casum Ec-
 clesie Romanæ anteriori lege specialiter
 provisum; iuxta *Gl: in L. sciendum. ff. qui sa-*
tis dare: cog: Jure autem Canonico expressè
 statutum est adversus alias Ecclesias quad-
 raginta annis præscribi *cap. de quarta cap: il-*
lud. & cap. quia. de præsc: adversus Roma-
 nam non nisi centum. *cap: ad audientiam.*
cap. cum nobis. & cap: si diligenti in fin: eodem.
 Ratio, quia hæc est omnium Ecclesiarum
 caput, & in ea est apex summi Pontificat^o.

3. Alia legitimæ præscriptionis condi-

tio est possessio: nam sine possessione præscri-
 ptio non procedit reg: 3. in 6. debetque ea fal-
 tem civilis esse; sola autem naturalis non
 sufficit. ex com: Covar. reg: possessor. p. 2. n. 7.
 Unde neq; alienæ possessionis occupator
 possessionem inchoare potest, quamdiu
 alter absens v. g. civiliter possidet. Neq;
 commodatarius, depositarius, colonus,
 inquilinus, procurator, qui rem in pignus
 accepit, præscribere possunt, eo quod rem
 non ut suam, sed ut alienam possideant.
 Sed neq; qui ab eiusmodi personis, quam-
 vis bona fide rem accepit præscribere po-
 test, quamdiu dominus civilem rei pos-
 sessionem retinet: nisi is vasallus sit aut
 Emphyteuta & omninò usufructuarius,
 qui cum quasi possessionem non tantum
 naturalem, sed etiam civilem utilis domi-
 nii habeant, quippe suo nomine possiden-
 tes usumfructum, eundem præscribere
 non prohibentur. Panox: cap vigilantim. 4.
 de præscr: L. 2. § 7. C. de præscr: 30. vel 40. an-
 norum. Covar: sup: Porro defectu huius
 conditionis laici præscribere non possunt
 jus exigendi decimas nomine proprio eo-
 que modo, quo id ad Ecclesiasticas perso-
 nas

nas pertinet, sicut neq; alias res sacras, si-
 ve spirituales, quippe quarum possessionis
 incapaces sunt. Neq; à subdito, profiten-
 te se subditum, præscribi potest adversus
 ea, quæ potestati gubernativæ intrinseca
 sunt, puta, ut legibus, & præceptis non te-
 neatur, ut à superiore non iudicetur, pu-
 niatur &c. DD. in *cap. cum liceat de præscr.*
 quamvis interdum possit aliquis temporis
 longinquitate contra superiorem præ-
 scribere immunitatem, per quam desinat
 esse subditus *Less: dub: 12. Panor. cap. cum
 non liceat n. 16. de præscr.*

4. Tertia conditio est bona fides: nam
 possessor *malæ fidei* nullo unquam tempore præ-
 scribit *reg: 2. in 6.* Dicitur autem bonâ fide,
 id est, bonâ conscientiam possidere, qui pru-
 denter existimat se possidendi jus habere,
 ratus videlicet rem esse suam, vel saltem
 nesciens rem esse alienam: ut fusiús de his
 Abb: in *cap. si diligenti n. 14. de præscript. ad*
 quod intelligendum: addo bonam & ma-
 lam fidem dupliciter accipi posse, *Theologia*
sæ ac civiliter. Priore acceptione, aliud
 non est rem bonâ fide, ut suam possidere,
 quam sine peccato possidere: quod licet
 vel

vel

vel maximè ad possessionem vel usucapionem exigatur, non tamen sufficit sed requiritur etiam bona fides civili consideratione: cùm enim jus seu commodum usucapiendi legibus civilibus (approbante etiam jure Canonico) boni publici causa inductum sit, ideo *si lex prohibet usucapionem, bona fides Theologica usucipienti nihil prodest.* Quo etiam sensu dicitur, in *L. sed et si. §. si ante ff. de hæred: petit. post litis contestationem omnes mala fidei possessores esse.* intellige civili consideratione; propterea quod leges ab eo tempore usucapionem procedere vetant. *Abb: cum ex officio: 4. de prescr.*

5. Atq; hîc quæstio resolvi potest, an cum invincibili juris ignorantia usucapio fieri possit? Nonnulli affirmant: & non improbable putat *Less: lib: 2. cap: 6. dub: 5.* Quia juris ignorantia, si invincibilis sit, inculpata est, consequenter bonam fidem inducit, quæ ad usucapionem sufficit. Sed contraria sententia communis ac vera est: quæ traditur apertè in *L. 31. ff. de usucap.* Nunquam in usucapionibus juris error possessoribus prodest. & *L. 4. ff. de jur: & fact:*

igno-

ignorant: juris; ignorantia in usucapionibus
 negatur prodesse, facti verò ignorantiam pro-
 desse constat. Et L. 2. ff. pro emptore si à pu-
 pillo emero sine Tutoris auctoritate, quem pu-
 berem esse putem, dicimus usucapionem sequi
 &c. quod si scias pupillum esse, putes tamen
 pupillis licere res suas sine Tutoris auctoritate
 administrare, non capies usu, quia juris error
 nulli prodest. Simile est, si emas à Præla-
 to fundum ratus Capitulum consensisse,
 cum non consenserit; potest præscribere.
 Si vero arbitratus fuisti, Capituli con-
 sensum non requiri, præscribere non
 potes. Pro solutione autem contrarij
 fundamenti. *Respondeo.* ad usucapien-
 dum requiri quidem bonam fidem Theo-
 logicè, id est, bonam conscientiam: sed
 eam non sufficere; si adsit mala fides ci-
 viliter, id est, quæ vitium aliquod ex le-
 ge habet præscriptionem prohibente.
 quamobrem dicitur in L. quemadmodum.
 C. de agricolis & censitis libro: 11. Mala fidei
 possessorem esse nullus ambigit, qui aliquid
 contra legem mercatur, adeo ut usucapere non
 possit.

6. Verum limitari hæc doctrina debet.
 1. si sit ignorantia seu error juris dubii, seu circa quod diversæ sunt Doctorum probabiles opiniones, talis enim ignorantia bonæ fidei possessorem impedire non debet. *Abb: cap. de quarta. n. 12. de præscr. 2. si ignorātia juris civiliter inculpata censetur; puta in milite, minore 25. annis, vel rustico non habente copiam consultoris.* Nam ideò legum civilium latores juris ignorantiam in commodis acquirendis prodesse nolunt, ut desidia evitetur, & homines ad legum scientiam excitentur, & consequenter, si in quibusdam personis juris ignorantia toleretur, eaq; etiam Theologicè inculpata sit, tunc bonam fidem inducere poterit, quæ omni jure ad usufrucipiendum sufficiat. *Molin: libr: 2. de primogenijs cap. 7. n. 69. 3.* Limitant aliqui, quod juris ignorantia profit ad præscribendum fructus extantes, quos possidens bonâ fide accepit, existimans videlicet se jus percipiendi habere: Sed hoc verum non videtur quod attinet ad fructus extantes, illi enim post rescissionem contractus, qui jure illi resistente non subsistit unâ

unà cum ipsa re restituendi veniunt ex
com: *Barth: in L. sed etsi §. scire. ff. de petitio.*
hered:

7. Ultima conditio ad usucapiendum
aut præscribendum frequenter requisita
est titulus; non quidem verus (nam hic
una cum traditione vel possessione rei
dominium transfert, ut præscriptione o-
pus tunc non sit) sed rationabiliter præ-
sumptus; puta quia aliquis rem emit, do-
no, hæreditate &c. accepit probabiliter
arbitratus dominum esse eum, à quo rem
acceperat. Talis enim dicitur possidere
& usucapere, *pro emptore, pro hærede, pro do-*
nato, pro legato, & omninò pro suo DD. com-
muniter. Interdum tamen opus non est
titulum possessionis nosse aut ostendere
posse: cum nihilominus bona fides confi-
stere, usucapionemque temporis diutur-
nitate perficere queat: quia facilè etiam
in factis proprio, ex temporis longinquitate
oblivio contingit, ut dicere aliquis non
possit, quo titulo rei possessio ad ipsum
devoluta sit. *cap. i. de præscr: in 6.* Quare in
dubio, bona fidei jurisq; præsumptio stat
pro possessore, dummodo is possessionis ca-
pax

pax

pax sit Covar: reg: peccatum p. 2. §. 8. & ut supra diximus n. 2. continuatio possessionis tempori legibus definito non defuerit.

8. Qua in re distinguendum, utrum res, quæ usucapienda est, cum titulo possideatur, an sine titulo: & iterum utrum res mobilis, an immobilis existat: Nam res mobiles triennio usucapiuntur cum titulo & bona fide: sine titulo triginta annorum spatio. Res immobiles cum titulo ordinariè usucapiuntur inter præsentis spatio decennii: inter absentes 20. annis: sine titulo tempore longissimo videlicet 30. annis contra privatos: verùm contra Ecclesiam, Monasterium, hospitale, Fiscum publicum &c. 40. annis. At hæc distinctiùs prosequi instituti nostri non est. Hoc solùm addimus: si jus cõmune possessioni resistat, vel aliunde vehemēs præsumptio sit, possessionem mala fide, vel ex juris errore acquisitam, & usurpatam fuisse, tum neq; longissimum tempus ad præscribendum sine titulo sufficere, sed necesse est ostendere possessionem temporis immemorialis, quia talis immemorialis possessio inducit præsumptionem tituli, vel

vel accepti privilegii, si capacitas in præ-
 scribente fuerit: ut habet *Gl. communi-*
ter recepta in cap. sup. quibusdam. & prate-
na. de verbor signif: Exemplo sit: si Episco-
 pus alienæ Diœcesis Ecclesias vel deci-
 mas tempore immemoriali possideat. Si
 laicus à solvendis decimis pari antiquitate
 sit immunis, vel Diœcesani ab ordinarii
 jurisdictione exempti per *cap. si cum perso-*
na de privil. in 6. Si inferiores Duces aut
 Magnates regni, tributa exigant vectiga-
 lia imponant. &c. *Covar: p. 2. §. 3.* Si fun-
 dator aut Patronus Ecclesiæ Collegiatæ
 jus præsentandi Prælatum aut Rectorem
 Ecclesiæ sibi vendicet, à tempore con-
 tinuato, cujus initii nulla memoria exstet.
Trid: sess. 25. cap. 9. de ref.

PROBARI autem præscriptio debet per
 testes. juxta *Gl. ult: in cit: sup: cap. 1. ut quod*
semper viderunt & audierunt ita esse nec un-
quam contrarium, & quod communis est ac fuit
semper opinio & fama quod sic fuerit, nec ex-
stet contrarii initij memoria. Monet tamen
Molin. disp. 76. nihil obstare huic præscri-
 ptioni, etsi constet possessionem cepisse
 ante 100. vel 600. annos &c. dummo-
 do il-

do illius initium memoriam fenum, qui modo vivunt, etiam ex auditu aut relatione majorum suorum excedat.

9. Illud porrò diligenter observandum est, obligationes, quæ per præscriptionem extinguì possunt, duplicis esse generis. Quædam enim suapte natura tendunt ad agendum vel non agendum v. g. qui rem alienam possidet, obligatur ad eandem Domino suo reddendam: & qui ex mutuo, empto, aliâve pactione debitor est, obligatur ad rem debitam alteri solvendam. Item in servitutibus urbanis obligatur aliquis v. g. ad ædificium aliud non attollendum, fenestram ad alterius hortum non aperiendam. &c. Quibus omnibus hoc commune est, ut nullâ præscriptione tolli possint. *Covar: p. 2. §. 11. 4. Less: dub: 6.* quamdiu earum scientia adest, dum, inquã, scis te rem alienam possidere, ex empto, aliâve pactione debitorem esse, vel jus ædificium tollendi, fenestram aperiendi &c. tibi nullam competere; præscriptionem nec inchoare nec perficere potes, quia malâ fide uteris. Aliæ verò obligationes sunt, quæ suapte natura

natura duntaxat referuntur ad patien-
 dum, vel onus subeundem, si ab altero
 agatur, petatur &c. Et ejusmodi obliga-
 tiones prescriptione extinguuntur, per *Abb.*
in cap: ult. de prescr. ob solam negligentiam,
 sive cessationem actoris seu exactoris,
 etsi obligatus suæ interim obligationis
 probè conscius sit. Exemplum accipe i. ex
 legibus pœnalibus non obligantibus Reū
 ad solvendam pœnam ante Judicis senten-
 tiam seu exactionem, sicut cernere est in
 pœna commissi ob vectigal non solutum.
 Nam Fiscus post elapsum quinquennium
 res sibi ampli⁹ vindicare non potest, juxta
 L. 2. C. de vectig: & commiss: 2. in obligationi-
 bus personalibus; si videlicet jus habeat,
 servitia imponendi Vasallo, & longo tem-
 pore cum occasio sese offert imperare
 cesses. 3. Servitutes rusticæ extinguuntur
 per solum non usum tempore legibus de-
 finito: etsi is, qui præscribit, probè sciat al-
 teri tale jus competere, puta itineris, a-
 ctus &c. per fundum alienum: non enim
 vi talis servitutis Dominus fundi cogitur
 admonere, alterum ut jure suo utatur, sed
 pati tantummodò, si utatur *Less: dub 6. Mol:*
disp:

disp. 66. Eâdem quoq; ratione existimo dici posse probabiliter, actionem Hypothecariam, præsertim in generali hypotheca fundatam, post lapsum temporis legitimi institui amplius non posse contra tertium possessorem, puta bonæ fidei, & absq; fraude emptorem, etsi is tempore currentis præscriptionis probè sciverit rem oppignoratam esse: cum neq; hic teneatur ad aliquid agendum, sed solum ad patiendum, ut à se vendicetur, si debitor excussis bonis suis solvendo idoneus non reperiatur.

10. Præterea privilegia affirmativa, quæ aliis onerosa sunt, amittuntur per non usum spatio decennii inter præsentem, 20. verò añorum inter absentes *L. 1. ff. de nundinis, jun: Gl. Soarius l. 8. de L. cap. 34.* dummodo utendi occasio fuerit, quia non volenti agere, non currit præscriptio ex communi *DD. L. 1. ff. de nundinis jun: Gl. Suar: lib. 8. de legibus cap: 34. contra.* Veluti si habeas privilegium exigendi decimas, visitandi Monasteria exempta, &c. ac talibus privilegiis, licet occasio sit, longo tempore non utaris, ea amittis, saltem per viam cuiusdam præscriptionis ex juris dispositione. Reli-

qua

qua autem privilegia, quæ absolutæ gratiæ sunt, in nullius gravamen cedentia, v. gr. celebrandi ante auroram, dispensandi in irregularitate &c. per merum non usum amitti nunquam videntur, ut benè *Gl. penultima in capit. Privilegio de privilegijs cum Suar. sup.* (etsi contrarium doceat *Abb: in cit. cap. ut privilegia. Salas. disp: 18. S. 13. num: 64. arg: L. 1. ff. de nundinis.* ubi sic. *Nundinis impetratis à Principe non utendo qui meruit decennij tempore amittit.* Sed *Gl: ibidem* respondet. *Privilegium hoc inter onerosa numerandum esse.* Alii aiunt: *Esse id specialiter statutum de privilegio nundinarum.*) Non enim via præscriptionis: cum nemo sit, qui contra eiusmodi privilegia non onerosa præscribere possit. Neq; via tacitæ renunciationis, quia quisque liberam facultatem habet, privilegio huiusmodi utendi, vel non utendi, hinc enim regulam tradit *Abb. in cap. Ioan. de Cler: conjug: in fine cum lex non necessitat ad agendum, sed solam dat facultatem ad agendum non tollitur per non usum.* Atqui eadem ratio est de privilegio, quod etiam liberum & voluntarium usum habet.

II. Privilegia negativa, quæ aliis onerosa sunt v.g. exemptionis à decimis, à jurisdictione ordinarii &c. amittuntur per actum contrarium, ex præsumptione tacite renunciationis, DD. communiter. Veluti si exemptus à Jurisdictione Ordinarii nullo Superioris imperio, aliavè necessitate coactus, nulla que protestatione præmissâ eius tribunali se sistat. Ceterum quia hæc decisio in renunciationis præsumptione fundatur; ideò si privilegiatus actum contrarium exercens non habuit animum privilegio simpliciter renunciandi, sed solùm quoad illum actum, &c. in consciëntiæ foro privilegium non amittit: imò nec in externo foro amittere debet, si constet animum simpliciter renunciandi defuisse: Suar. cap. 35. nisi in scriptis etiam legitimæ præscriptionis tempore cum privilegiati taciturnitate decurreret: quod probari videtur, ex L. voluntaria C. de excus: tutorum, in qua, juxta interpretationem Salyceti, definitur; si aliquis privilegium obtinuit, ne ad Tutelam suscipiendam cogi possit, etsi unam sponsum susceperit, non ideò ad alias suscipiendas

compellendum esse. Unde reg. rubricæ est. *Per unum actum contrarium non perdit aliquis privilegium habens effectum reiterabilem & successivum.* Id verò certum esse debet privilegia absoluta & nulli præjudicantia v. g. non jejunandi, horas canonicas non recitandi, per actum contrarium non tolli; stante, inquam, tali privilegio; nihil obstat, quo minus aliquis ex liberâ, voluntate orare, jejunare possit.

12. Actus liberi voluntatis licet longissimo tempore continuetur, nunquam inducunt præscriptionem, sive juris obligationem. *Innoc. cap. cum Ecclesia de causa poss. & prop: Navar: lib: 3. de præscr. consil 4. edit. 2.* Ut si rusticus Nobili suo singulis annis donavit duos anseres, vel amicum suum quotannis adventantem hospitio suscepit vel ad certum molendinum frumentum suum semper detulit, non ideò obligationem ullam contrahit temporis diuturnitate. Verùm, etsi aliquid à principio liberâ voluntate præstetur, si tamen postea exigì aut dari tanquam debitum ceperit, ex illo tempore acquiritur possessio juris; in quâ si temporis diuturnita-

N

te cum

te cum bonâ fide perseveratur, præscri-
 ptio absolvitur, ut jam verè & re ipsâ de-
 bitum sit. *Innoc. sub tit. & Navar: n. 9.* Quæ
 propter, si exempli causa in aliquâ Eccle-
 siâ pro benefactore anniversarius longi-
 simo tempore celebratus fuerit, & cele-
 brantes nunc dicant, se sine ullâ obliga-
 tione ex merâ liberâ voluntate celebrasse
 ad Episcopum spectabit examinare, audi-
 tis testibus &c. an ita se res habeat, sicut
 illi asseverant, an verò secus, quia comuni-
 fama & persuasio semper fuerat, ex obli-
 gatione propter antecedentem fundatio-
 nem aliquam, anniversarium habitum fuisse
 se: tunc enim Clerici compellendi erunt
 ad continuandum, licet literæ fundatio-
 nis modò exhiberi non possint. Quod
 magis etiam in hoc ipso casu præsumendum
 videtur, cum sit recepta doctrina, quod
 illa, quæ non solent gratis & liberaliter
 præstari, præsumantur in dubio præstari
 tanquam debita, si præstatio diuturnitate
 temporis, præsertim immemorialis, adje-
 vetur: talis autem videtur esse anniversa-
 rius, quem credibile est, Clericos tanto
 tempore non ita ordinariè celebraturum
 fuisse, sine obligatione.